RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys HE 165/2022 vp eduskunnalle laeiksi tiettyjä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskeviksi laeiksi

Ruokavirasto on vastaanottanut eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kutsun asiantuntijan kuulemisesta valiokunnassa. Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi viitteessä mainitussa asiassa ja toteaa kohteliaimmin seuraavaa:

Ruokavirasto on osallistunut käsittelyssä olevaan lakipakettiuudistukseen ja maa- ja metsätalousministeriö on ottanut huomioon useita Ruokaviraston näkemyksiä asian valmisteluvaiheessa. Ruokavirasto haluaa vielä erityisesti kiinnittää valiokunnan huomion mahdollisuuteen jättää tukihakemus myöhässä.

Tukihakemuksen myöhästyminen
HE: Laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta
31 § Hakemuksen myöhästymisseuraamukset

Nykyisen Euroopan unionin lainsäädännön mukaan hakemus saa myöhästyä enintään 25 kalenteripäivää. Tämän jälkeen hakemus hylätään. Vastaava säännös ei enää sisälly tulevan rahoituskauden EU-sääntelyyn. Hallituksen esityksessä oltaisiin kuitenkin kansallisesti säätämässä vastaavasta menettelystä, jossa hakemus saisi myöhästyä enintään 7 päivää.

Ruokaviraston näkemyksen mukaan myöhästymispäivistä tulisi luopua kokonaan ja perustelut ovat seuraavat:

- Euroopan unionin lainsäädäntö mahdollistaa jatkossa tukihakemuksen laajat muutos- ja peruuttamismahdollisuudet tukihaun päättymisen jälkeen.

- Tuenhakijan vastuulla on hakea tukea ajoissa hakuajan puitteissa.

- Ruokavirasto muistuttaa tukihaun päättymisestä ahkerasti. Edellisenä vuonna tukihakemuksensa jättäneet hakijat, jotka eivät seuraavan tukihaun päättymisen lähestyessä ole vielä jättäneet hakemustaan, saavat asiasta jopa useita tekstiviestimuistutuksia.

- Esimerkiksi vuoden 2022 päätukihaussa hakemuksen jätti varsinaisena hakuaikana 45 848 maatilaa ja myöhästymispäivien aikana 31 maatilaa. Ruokavirasto ei pidä rajallisten käytettävissä olevien resurssien kannalta, ja Euroopan unionin edellyttäessä jatkossa 100 prosenttista sähköistä hakemista, mitenkään järkevänä sitä, että tälle koko hakijajoukkoon suhteutettuna todella pienelle ja selkeästi toiminnassaan välinpitämättömälle tuenhakijajoukolle pitäisi rakentaa tietojärjestelmään erillinen myöhästymispäivien haku. Tämä huomioiden hallituksen esitys 7 myöhästymispäivästä hankaloittaa toimeenpanon valmistelua.

- Asiaa ratkaistaessa on tärkeää muistaa, että aina, jos hakemuksen myöhästymiselle on todellinen ja yllättävä syy, Euroopan unionin lainsäädäntö mahdollistaa edelleen ylivoimaiseen esteeseen vetoamisen, jolloin myöhästynyt hakemus on hyväksyttävissä. Esimerkkitapauksina mainittakoon tilanteet, jolloin tuenhakija ei

kykenisi jättämään äkillisen sairastumisen tai kuolemantapauksen vuoksi hakemusta määräaikaan mennessä.

- Uuden 2023 alkaen toteutettavan toimeenpanomallin keskeinen työkalu on pinta-alamonitoroinnin satelliittiseuranta. Suomen kasvukausi on lyhyt, joten on äärimmäisen tärkeää saada kaikkien hakemuksilla ilmoitettujen lohkojen geometriat käyttöön ajoissa satelliittiseurantaa varten. On otettava huomioon myös Euroopan unionin lainsäädännön vaatimus järjestelmien laadunarviointien toteutuksesta. Mitä nopeammin haun päättymisen jälkeen komissioon voidaan lähettää ilmoitetut tiedot, sitä nopeammin voidaan laadunarvioinnit aloittaa.

  Edellä mainitusta johtuen myöhästymispäivät pitäisi päätukihaussa kesäkuussa toteuttaa nykyisen varsinaisen hakuajan sisällä eli 15.6. mennessä. Tämä aikaistaisi ja lyhentäisi kaikkien tuenhakijoiden hakuaikaa muutaman välinpitämättömän hakijan kustannuksella. Ruokavirasto ei pidä kuitenkaan edes mahdollisena lyhentää hakuaikaa. Neuvojat tekevät noin 40 prosenttia hakemuksista, ja määrän voidaan olettaa kasvavan, kun paperihaku ei enää 2023 alkaen ole mahdollista ja tukiehdot muuttuvat merkittävästi. Vuodesta riippuen touko-kesäkuun vaihde on osassa Suomea vielä kiivasta peltotyöaikaa, jolloin tukihakemusten täyttö olisi pakkautumassa entisestään muuhun viljelijän työhuippuun.

- Eläinpalkkioiden varsinainen hakuaika olisi päätettävä ehdotettujen myöhästymispäivien vuoksi 7 päivää aikaisemmin kuin ilman myöhästymispäiviä. Kaikki ajoissa ja myöhästymispäivien aikana palautettavat hakemukset on jätettävä ennen kuin ruokintapäiväkohtaisten palkkioiden tuen määräytymisjakso voi alkaa. Ajoissa hakevan on siis palautettava hakemus 7 päivää aikaisemmin, jotta muutamalle voidaan antaa mahdollisuus palauttaa hakemus myöhässä.

  Tuottajat ovat pitäneet tärkeänä, että tuen määräytymisjakso on mahdollisimman pitkä eikä sen alkamista haluta siirtää yhtään myöhemmäksi kuin on pakko. Kertymisjakso on suunniteltu alkavaksi helmikuun alusta. Hakuaika on päätettävä tammikuun loppuun mennessä. Vuoden alussa järjestettävälle haulle varattu aika on lyhyt jo ilman, että sitä jouduttaisiin lyhentämään myöhästymispäivien vuoksi.

  Ruokavirasto pyytää kohteliaimmin tarkastelemaan myöhästymispäivien poistamisen edellytyksiä edellä mainitut seikat huomioon ottaen.